

Zeydî İmam Kâsım b. Muhammed ve Vasiyyeti: el-Vaşıyyetü's-Seniyye

Fatıma Nur Demir

<https://orcid.org/0000-0002-5620-9597> | nurfatma67@gmail.com

Doktora Öğrencisi, Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye

Öz

Zeydîliği, bir imamlar tarihi olarak okumak mümkündür. Zeydîliğin, Yemen bölgesinde geçirdiği süreçler dikkate alındığında, öne çıkan pek çok imamdan söz edilebilir. Yemende ilk Zeydî devletini kuran ve Zeydî düşüncenin önemli bir temsilcisi olan Hadi-İlelhak Yahya b. Hüseyin b. Kâsım er-Ressî (ö.298/911), ikincî Zeydi devletinin kurucusu İmam el-Mütevekkil Ahmed b. Süleyman (ö. 566/1170), siyasî sahada verdiği çetin mücadelelerin yanı sıra en çok eser kaleme almış olan imam Mansur-Billah Abdullah b. Hamza (ö. 614/1217), Osmanlı hakimiyetine girdikten sonra Yemen'de ilk ciddi direnişi gösteren Mutahhar b. Şerefüddin bunlardan birkaçıdır. 16. yüzyılın sonlarında imametini ilan eden Kâsım b. Muhammed'in ise Kâsımî hanedanlığının oluşum sürecinde Zeydîlik için önemli bir rol üstlendiği görülmektedir. Siyasî arenadaki atılımları ve başarılarının yanı sıra o, derin ilmî birikimi ve İslamî ilimlerin hemen her alanında eser verecek kadar donanımlı oluşuyla ön plana çıkmaktadır. Bu yönüyle, Ehl-i Beyt'in mütekaddim ve müteahhir tabanını birleştiren bir köprü olan Kâsım b. Muhammed, genel olarak İslam düşüncesine, özel olarak ise Zeydî düşünceye *tecdîd vizyonu* ile canlılık kazandırmıştır. Zeydîlikle ilgili yapılan araştırmalarda, yaklaşık üç asırlık bir tarihe sahip olan Kâsımîler dönemi hakkında, eserlerde yalnızca kısıtlı değinilere yer verilmesi ve müstakil bir çalışmanın olmaması; süreç takibinin yapılabilmesi ve fikir-hadise irtibatının kurulabilmesi bakımından bir eksikliğe sebep olmaktadır. Bu bakımdan araştırmada Zeydîlik tarihinde önemli bir sürecin başlangıç noktasındaki kilit isim olarak Kâsım b. Muhammed'in ilmî yönünün tanıtılması önem arz etmektedir. Bu açıdan araştırmamız, tarihî bir şahsiyetin portresini resmeden bir anlama ve açıklama faaliyeti oluşunun yanı sıra dönemin konjonktürel yapısını; insana, topluma ve dolayısıyla düşünce yapısına etkisi bakımından irdeleme hedefini taşımaktadır. Ayrıca Kâsım b. Muhammed'in ilim anlayışı *el-Vaşıyyetü's-Seniyye* adlı eseri üzerinden tahlil edilecektir.

Anahtar Kelimeler

İslam Mezhepleri Tarihi, Zeydilik, Kâsımîler, Kâsım b. Muhammed, el-Vaşıyyetü's-Seniyye.

Etik Beyan	Bu çalışma, Türkiye Sosyal Bilimler Sempozyumu'nda sunulan “Zeydî İmam Kâsım b. Muhammed ve Vasiyyeti: el-Vaşıyyetü's-Seniyye” adlı tebliğin özetidir.
Türü	Bildiri Özeti
Geliş Tarihi	19.07.2023
Kabul Tarihi	26.07.2023
Yayın Tarihi	16.08.2023
Kategori	Sanat ve Beşeri Bilimler, Dini Araştırmalar, İlahiyat, Sanat ve Beşeri Bilimler, Tarih
Araştırma Alanı	Kelam, Mezhepler Tarihi
Sempozyum	:
Adı	3. Türkiye Sosyal Bilimler Sempzyumu
Web	https://sempozyum.okuokut.org/tsbs/article/view/420
Yer ve Tarih	Çevrim İçi - 26-31 Ağustos 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi; Oku Okut Derneği
Bildiri Oturum Bilgisi	3. Oturum - 26 Ağustos 2023 Cumartesi 18:00 - 19:10
Telif Hakkı	© 2023 Fatıma Nur Demir. Yazar telif hakkını elinde tutarak yayımcıya uygun lisans ile yayım izni vermiştir.
Lisans	
Yayımcı	Oku Okut Yayınları
Kaynak Gösterimi	Demir, Fatıma Nur. “Zeydî İmam Kâsım b. Muhammed ve Vasiyyeti: el-Vaşıyyetü's-Seniyye”. <i>TSBS Bildiriler Dergisi</i> 3 (2023), 239-242. https://doi.org/10.55709/TSBSBildirilerDergisi.420

Zaydî Imam Qâsim b. Muḥammad and His Will: al-Waşıyyah al-Saniyyah

Fatıma Nur Demir

 <https://orcid.org/0000-0002-5620-9597> | nurfatma67@gmail.com

Ph.D. Student, Ankara University, Ankara, Türkiye

Abstract

It is possible to study the sect of Zaydî as a history of imams. When considering the process of the sect of Zaydî in Yemen, we can refer to many prominent imams. Hadi-İlalhaq Yahya b. Husayn b. Qâsim al-Rassî (d. 298/911), an important representative of Zayid thought, Imam al-Mutawakkil Ahmad b. Sulayman (d. 566/1170), who is the founder of II. Zaydî's state, Imam Mansur-Billah Abdullah b. Hamza, who wrote many works in addition to the struggles he had in political areas, Mutahhar b. Sharafuddin, who showed strong resistance in Yemen after Ottoman domination, ar some of them. It is seen that Qâsim b. Muḥammad, who declared his imamate later 16th century, assumed an essential role of Zaydî's sect in the formation process of the Qasimi dynasty. He stands out with his deep knowledge and being well equipped as he wrote works in all areas of Islamic sciences in addition to his leap and succes in political areas. In this aspect, Qâsim b. Muḥammad, a bridge that combined the former and later base of ahl al-bayt, enlivened generally Islamic thought and privately the Zaydî's thoughts with a renewal vision. In the researches conducted about Zaydî's sect, the fact that only limited references took place and the lack of independent study about the Qâsimi's period, having had a 300 years history, causes a deficiency in process monitoring and connecting the concept and the case. In this aspect, it is important to introduce Qâsim b. Muhammed's scientific aspect who is the key person at the starting point of an important process in the sect of Zaydî's history. From this point, our research is understanding and explanation activity that figures a historical person as well as it aims to scrtinize cyclical structure of the period in terms of human, society, and frame of mind.

Moreover, Qāsim b. Muḥammad understanding of science will be analyzed through his work named al-Waṣiyyah al-Saniyyah.

Keywords

History of Islamic Sects, Zaydism, Qāsimians, Qāsim b. Muḥammad, al-Waṣiyyah al-Saniyyah.

Ethical Statement	This paper is a summary of the study titled “Zaydī Imam Qāsim b. Muḥammad and His Will: al-Waṣiyyah al-Saniyyah” presented at the Turkish Symposium of Social Science.
Type	Conference Proceeding
Received	2023-07-19
Accepted	2023-07-26
Published	2023-08-16
Category	Art & Humanities, Religion & Theology, Art & Humanities, History
Research Area	Religious Studies, Islamic Theology, Islamic Sects
Conference	:
Title	3rd Turkish Symposium of Social Sciences
Web	https://sempozyum.okuokut.org/tsbs/article/view/420
Location & Date	Online - 26-31 August 2023
Sponsor	Ankara Yıldırım Beyazıt University; Oku Okut Association
Proceeding Session	Session 3 - August 26, 2023, Saturday 18:00 - 19:10
Copyright	© 2023 Fatıma Nur Demir. The author retains the copyright and provides the publisher with a proper license to publish.
License	
Publisher	Oku Okut Press
Citation	Demir, Fatıma Nur. “Zaydī Imam Qāsim b. Muḥammad and His Will: al-Waṣiyyah al-Saniyyah”. <i>TSBS Proceedings Journal</i> 3 (2023), 239-242 https://doi.org/10.55709/TSBSBildirilerDergisi.420